

کردهای ایزدی، مهرپرستان ایرانی

محمد علی سلطانی

انتشارات اطلاعات

تهران - ۱۳۹۴

سرشناسه: سلطانی، محمدعلی، ۱۳۳۷
 عنوان و نام پدیدآور: کردهای ایزدی، مهرپرستان ایرانی
 مشخصات نشر: تهران: اطلاعات، ۱۳۹۴
 مشخصات ظاهری: ۱۸۴ ص.: مصور
 شابک: 978-964-423-973-1
 وضعیت فهرست نویسی: فیپای مختصر
 یادداشت: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.niaii.ir> قابل دسترسی است.
 شناسه افزوده: مؤسسه اطلاعات
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۱۱۴۹۴

نشانی مؤلف: WWW.MOHAMMADALISOLTANI.IR

انتشارات اطلاعات

تهران: خیابان میرداماد، خیابان نفت جنوبی، روزنامه اطلاعات، شماره پستی ۱۵۳۹۹۵۳۱۱۱

تلفن: ۲۹۹۹۳۴۵۵-۶ تلفن دفتر توزیع و فروش: ۲۹۹۹۳۴۴۴

فروشگاه مرکزی: تهران، بزرگراه حقانی، رویروی ایستگاه مترو، ساختمان روزنامه اطلاعات، تلفن: ۲۹۹۹۳۴۸۶

فروشگاه شماره (۱): خیابان انقلاب اسلامی، رویروی دانشگاه تهران، تلفن: ۶۶۴۶۰۷۲۴

کردهای ایزدی، مهرپرستان ایرانی
 تألیف دکتر محمدعلی سلطانی

صفحه آرا: رحیم رضایی طراح جلد: رضا گنجی

حروف نگاری، چاپ و صحافی: مؤسسه اطلاعات

چاپ اول: ۱۳۹۴ شمارگان: ۱۰۵۰ نسخه

قیمت: ۶۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۳-۹۷۳-۱ ISBN: 978-964-423-973-1

Printed in Iran همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۹	مقدمه
۱۱	سرآغاز - زیستگاه
۱۴	پیشینه تاریخی کردهای ایزدی
۱۵	شیخ عدی و تحریفات تاریخی اُمویان
۲۱	ابراهیم خلیل (ع) و کردهای ایزدی
۲۳	ابراهیم (ع) و زرتشت
۲۷	جغرافیای مازندران کهن، سرزمین کردهای ایزدی
۳۱	مُغان
۳۲	مراسم قباغ
۳۴	گاوکشی میترا
۳۷	ترجیع‌بند هاتف اصفهانی نمایانگر آئینی کردهای ایزدی
۴۴	مصلحت‌های سیاسی
۴۵	کردهای ایزدی در ایران
۵۲	میعادگاه تبریز
۵۵	نقد و بررسی
۵۷	طریقت ادهمیه

۵۹	حکایت زنبیل فروش و طریقت رمزی ابراهیم ادهم
۶۲	ایزدی‌ها و گرایش به اسلام
۶۴	زبان و ادبیات ایزدی‌ها
۶۷	گزارش یک سفر فرهنگی
۶۹	کتاب مقدس ایزدی‌ها
۶۹	جلوه و مصحف رَش
۷۶	لؤلؤ و مغول
۷۷	از عثمانی تا داعش
۷۷	ساختار اجتماعی، اعتقادی و سیاسی ایزدی‌ها
۸۰	پیران
۸۱	فقیرها
۸۲	پیوند حوزه عرفانی هند و خراسان و آناتولی
۸۵	قوال‌ها
۸۶	کوچک‌ها
۸۷	مریدان
۸۸	مناسک ایزدی
۹۰	پراکندگی ایزدی‌ها
۹۳	دنبلی‌های کاشان
۹۶	نتیجه
۱۰۷	متن اصلی و ترجمه جلوه کتاب مقدس ایزدی‌ها
۱۲۳	متن اصلی مصحف رَش کتاب مقدس ایزدی‌ها
۱۴۹	تعلیقات و اضافات
۱۴۹	شیخ اجل سعدی در مسجد سنجار
۱۵۲	علوی
۱۵۳	بکتاشی
۱۶۴	خاندان آتش بگی (مشعشی)
۱۷۰	پروفسور فیلیپ کرین بروک علوی پژوه و ایزدی‌شناس جهانی معاصر
۱۷۲	خاکسازیه

مقدمه

جزایر آیینی و فرهنگی ما که تا اقصی نقاط مرزهای ایران فرهنگی را در بر گرفته و گاهی تا ژاپن و آفریقا رنج راه بر خویش هموار ساخته است تا هویت خویش را پاسدار باشد، و بهتر و سالم‌تر از ما که در زیستگاه اصلی خود بر جا مانده‌ایم، حافظ گوشه‌های تاریک کهن آداب و آیین ایرانی بوده‌اند، زیرا اگرچه تازیانه تازیان را دریافتند و زخم سلطه نژادپرستان عرب و یورش مغولان را به جان خریدند، اما هسته اصلی هویت خود را از صدمات ایام و تهاجم لثام نگاهداشتند؛ از جمله این جزایر آیینی و فرهنگی سرزمین شنگال با ساکنانش که کردهای ایزدی هستند و سال‌هاست اشاراتی از آنها به گوش ما رسیده است. در این فرصت سعادت آن را یافتیم تا با نتیجه علمی و انعکاسی اجتماعی و فرهنگی درباره این نحله کهنسال و پیوندها و پیوستگی‌های آن با تاریخ، جغرافیا، عرفان، ادب و آیین ایرانی کندوکاوی داشته باشیم و رشته بازمانده از کردهای ایزدی را در دل ایران بازشناسیم.

امروز که بدرستی جنگ فرهنگ‌هاست و دین‌ابزاری قدرتهای منطقه و سیاست‌گزاران جهانی در حال و هوای پایمالی داشته‌ها و کاشته‌ها و پیشه و پیشینه سرزمین ماست، ردیابی و شناسایی و معرفی این جزایر که از سویی ما را با شبه‌قاره هند و ورارودان و در سوی دیگر با آناتولی و بغداد و حلب پیوند می‌دهد، از وظایف اهل قلم و تحقیق است. این مردم با نام کُرد، آذری، افغان، بلوچ، ازبک و تاجیک که به آثار رودکی، فردوسی، ناصر خسرو، نظامی، خاقانی، خیام، سعدی و حافظ می‌رقصند و می‌نازند و تندیس آنها را در مراکز سیاسی و فرهنگی خود برپا داشته‌اند، گنجینه‌هایی را که به طول قرون اعصار سلامت داشته‌اند و سرمایه‌های حوزه‌های ایران فرهنگی است، معرفی و بررسی و تحلیل و تطبیق مشترکات و متعلقات و پیوند و پیوستگی آنها با امروز و فردای نسلهای ایرانی بر عهده ماست.

امیدواریم که در این مختصر ما توانسته باشیم شناسنامه‌ای هر چند مختصر از کردهای ایزدی مهرپرستان ایرانی و هم‌تباران حضرت ابراهیم خلیل (ع) و بازماندگان مغان؛ نیاکان آشوررتشت و حافظان کاشته‌های مانی بزرگ و پاسداران داشته‌های مزدک مبرور و سرمایه‌داران معنوی عرفان اسلامی را به هموطنان و خواستاران، استادان و پژوهشگران ارائه نموده باشیم. ان شاء الله

محمدعلی سلطانی

اسفند ۱۳۹۳ - تهران